

Małżeństwo – prawa i obowiązki

04.12.2025

Małżeństwo – prawa i obowiązki

Małżeństwo – prawa i obowiązki

Wstąpienie w związek małżeński wiąże się z prawami, ale też z obowiązkami jakie Kodeks Rodzinny i Nieletnich nakłada na małżonków. Warto znać swoje prawa, ale należy też mieć świadomość, że w małżeństwie są również obowiązki jakie małżonkowie powinni spełniać wobec siebie, ale też wobec innych.

*

Konstytucja RP stanowi, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

*

Zawierając związek małżeński kobieta i mężczyzna powinni szczególnie zadbać, aby powstały między nimi więź takie jak: psychiczna, fizyczna i gospodarcza, które mają na celu to, aby małżeństwo było trwałe, co umożliwi zrealizowanie celów małżeństwa.

*

Po zawarciu małżeństwa, kiedy małżonkowie tworzą rodzinę, mają oni różne prawa i obowiązki w małżeństwie, w szczególności zobowiązani są oni do wzajemnej pomocy sobie, do zachowania wierności wobec siebie, a także do wspólnego współdziałania dla dobra swojej rodziny oraz do wspólnego pożycia. Małżonkowie powinni być wobec siebie szczerzy, lojalni, uwzględniać indywidualne potrzeby każdego z nich i działać wspólnie dla dobra założonej rodziny.

*

Małżonkowie powinni dopełniać swoich obowiązków ze starannością, jednak ustawodawca nie przewidział sankcji za niewypełnianie obowiązków względem małżonka. Trzeba mieć jednak na uwadze, że długotrwale nie wypełnianie obowiązków małżeńskich lub nadużywanie praw może prowadzić do separacji lub rozwodu.

*

Ważne jest to i tego wymaga też ustawodawca (KRO), że małżonkowie mają wspólnie rozstrzygać o istotnych sprawach rodziny. Małżonkowie powinni dążyć do kompromisu w sprawach spornych, a dopiero kiedy nie mogą się porozumieć, każdy z nich może zwrócić się do sądu rodzinnego o rozstrzygnięcie danej kwestii.

*

Zawierając związek małżeński, każdy z małżonków decyduje jakie nazwisko będzie nosił w trakcie trwania małżeństwa. Małżonkowie, składają oświadczenie i mogą nosić wspólne nazwisko będące dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich, każdy z małżonków może również zachować swoje dotychczasowe nazwisko albo połączyć z nim dotychczasowe nazwisko drugiego małżonka. Nazwisko utworzone w wyniku połączenia nie może składać się z więcej niż dwóch członów. W przypadku niezłożenia oświadczenia w sprawie nazwiska, każdy z małżonków zachowuje swoje dotychczasowe nazwisko.

*

Obowiązkiem, zarówno kobiety, jak i mężczyzny, ale według swoich sił oraz możliwości zarobkowych i majątkowych, jest przyczynianie się do zaspokajania potrzeb założonej rodziny. W praktyce często zdarza się, że jeden z małżonków zajmuje się wychowaniem dzieci i pracą we wspólnym gospodarstwie, wtedy jest to traktowane jako zadośćuczynienie temu obowiązkowi. Szczególne znaczenie ma to w sytuacji konfliktu np. pozwu o alimenty, gdzie sąd bada, kto i w jakim stopniu przyczynia się do wychowania i utrzymania dzieci, ale ta sytuacja może też dotyczyć drugiego małżonka np. przy rozwodzie lub separacji.

*

W sytuacji kiedy jeden z małżonków pracuje, osiąga dochody, ale nie spełnia ciężącego na nim obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, a drugi małżonek osiąga np. niższe dochody lub zajmuje się wychowaniem dzieci, dba o dom, co nie pozwala mu podjąć pracy, może zwrócić się do sądu rodzinnego i sąd może nakazać wypłatę wynagrodzenia za pracę albo innych należności, w całości lub w części, bezpośrednio do rąk tego małżonka.

*

Co do zasady małżonkowie powinni mieszkać razem, ponieważ pozwala to realizować cele dla jakich małżeństwo zostało zawarte, dopuszcza się jednak, że ze względów życiowych np. praca w innym miejscu, nauka itd., małżonkowie mogą żyć w rozdzieleniu pod warunkiem, że pozostałe więzi są przez nich utrzymywane.

W sytuacji kiedy jeden z małżonków ma prawo do mieszkania, to drugi małżonek, z chwilą zawarcia małżeństwa, staje się uprawniony do korzystania z tego mieszkania oraz z przedmiotów urządzenia domowego, w celu zaspokojenia potrzeb rodziny.

*

Prawem małżonków jest również to, mogą się oni wzajemnie reprezentować, a aby reprezentacja była skuteczna muszą zaistnieć następujące przesłanki tj. pozostawanie małżonków we wspólnym pożyciu (powinni wspólnie zamieszkiwać i prowadzić wspólne gospodarstwo domowe), wystąpienie przemijającej przeszkody dotyczącej małżonka reprezentowanego (przeszkoda powinna mieć charakter

przemijający np. choroba, ale nie choroba nieuleczalna itd.), brak sprzeciwu tego z małżonków, którego dotyczy przemijająca przeszkoda (jeżeli małżonek się sprzeciwia to jest sprzeciw względem osób trzech jest skuteczny, tylko wtedy gdy był im wiadomy). Jeden z małżonków może działać w sprawach zwykłego zarządu za drugiego małżonka, a w szczególności może bez pełnomocnictwa pobierać przypadające należności, chyba że sprzeciwia się temu małżonek reprezentowany.

*

Bardzo ważną kwestią jest to, że małżonkowie, od momentu zawarcia małżeństwa, za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich a wynikających z zwykłych potrzeb zaspokajania rodziny, odpowiadają solidarnie. Małżonkowie odpowiadają wszystkimi składnikami swoich majątków i tak w przypadku ustroju wspólności majątkowej, który jest najpopularniejszym ustrojem majątkowym, wierzyciel może dochodzić zaspokojenia swoich roszczeń zarówno z majątku wspólnego małżonków jak i z majątków osobistych każdego z nich.

Małżonek, który nie zaciągał zobowiązania, może zażądać, aby sąd rodzinny postanowił, że za zobowiązania będzie odpowiadał tylko, ten małżonek, który je zaciągnął. Sąd może to jednak zrobić tylko z ważnych powodów np. sąd bada jak było postępowanie małżonka w sprawach majątkowych czy np. był rozrzutny, lekkomyślny, czy jego postępowanie zagroziło dobru rodziny. Zaznaczyć należy, że wyłączenie odpowiedzialności solidarnej, względem osób trzecich, jest skuteczne, tylko jeśli było im wiadome.